

Henkilötiedot ja paikkatiedot – Mikä on lainsäädännön liikkumavara?

Juhta-VAHTI työpaja 22.8.2018

21.8.2018

Lainsäädäntöneuvos Kirsi Taipale

Viranomaisten tietojen- luovutusten avainkäsitteet

julkinen
henkilötieto

julkinen
muu tieto

salassa
pidettävä
henkilötieto

salassa
pidettävä
muu tieto

21.8.2018

HENKILÖTIETO

- Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti
  - esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen.
    - Henkilö voidaan tunnistaa esimerkiksi nimen, henkilötunnuksen tai jonkin hänelle tunnusomaisen tekijän perusteella.

21.8.2018

HENKILÖTIETO

- Arvioitaessa, onko kyseessä henkilötieto, merkitystä ei ole sillä,
  - miten tärkeä tieto on tai sillä,
  - onko se jo yleisön saatavilla
- Laaja käsite; joiltain osin tulkinnanvarainen
  - Ks. määritelmä: EU:n yleinen tietosuoja-asetus
- Henkilötiedot voivat olla julkisia tai salassa pidettäviä

21.8.2018

LOOGINEN REKISTERI

- samaa henkilörekisteriä ovat kaikki ne tiedot, joita
  - käytetään samassa käyttöyhteydessä
  - riippumatta siitä, miten ja mihin ne on talletettu.
    - » osa tiedoista voi olla paperimuodossa ja osa sähköisessä

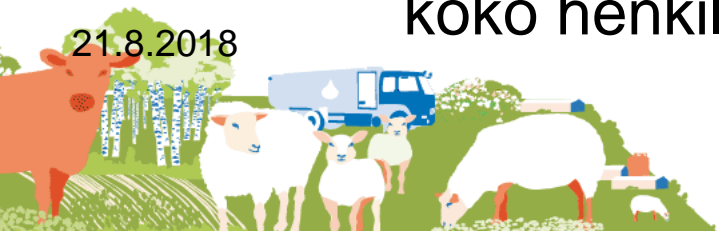
21.8.2018

JULKISTEN HENKILÖTIETOJEN LUOVUTUS (yleislainsäädäntö)

- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki) 16 § 3 mom.
  - Viranomaisen henkilörekisteristä saa luovuttaa kopiona, tulosteena tai sähköisessä muodossa henkilötietoja, jos tietojen pyytäjällä on oikeus käsitellä kyseisiä henkilötietoja
    - => tietosuoja-asetuksesta tai laista täytyy löytyä peruste tietojen käsittelyyn
    - looginen rekisteri => henkilörekisteriä ei voi pilkkoa osiin ja tietosuojavaatimukset koskevat koko henkilörekisteriä

21.8.2018

YMPÄRISTÖTIETODIREKTIIVI

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/4/EY ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta
- Implementoitu julkisuuslailla ja eräillä erityissäännöksillä
- Sisältää laajan määritelmän ympäristötiedosta

21.8.2018

YMPÄRISTÖTIETO

- Ympäristön osa-alueet: ilma ja ilmakehä, vesi, maaperä, maa-alueet, maisema ja luontokohteet, kosteikot sekä ranta- ja merialueet
- Ympäristötietoa on mm. tieto
  - ympäristön osa-alueiden tilasta
  - tekijöistä, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa ympäristön osa-alueisiin
    - Tekijöitä esim. melu, jätteet, säteily

(jatkuu)

21.8.2018

YMPÄRISTÖTIETO

- Ympäristötietoa on mm. tieto
  - toimenpiteistä tai toimista, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa ympäristön osa-alueisiin
    - Esim. suunnitelmat ja viranomaisen luvat
  - em. toimenpiteisiin ja toimintaan liittyvistä kustannus-hyötyanalyyseistä tai muista taloudellisista analyyseistä
  - tietyin edellytyksin myös ihmisten terveyden ja turvallisuuden tilasta, sekä elinolojen, kulttuurikohteiden ja rakennetun ympäristön tilasta

21.8.2018

YMPÄRISTÖTIEDON LUOVUTTAMINEN

- Ympäristötietodirektiivin ydinajatus:
  - Jokaisella on oikeus saada julkisia ympäristötietoja ilman, että joutuu perustelemaan tietopyyntönsä
    - Pääsääntö, josta ei voi poiketa esimerkiksi rajaamalla julkisten ympäristötietojen saantia sillä perusteella, että kyse henkilötiedoista
      - EU:n rikkomusmenettely: Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä tehtävät luovutukset

21.8.2018

METSÄTIETOJÄRJESTELMÄN LUOVUTUKSET AIEMMIN

- Tausta: metsänomistajissa paljon luonnollisia henkilöitä
- Luovutuksen edellytykset: julkisuuslain 16 §:n 3 mom. (tietojen luovuttaminen henkilörekisteristä)
  - Tietopyyntö tuli perustella ja kertoa tietojen käyttötarkoitus, vaikka olisi pyydetty vain metsiä kuvaavia julkisia tietoja ilman nimi- ja yhteystietoja
    - Vrt. edellä direktiivi 2003/4/EY: jokaisella oikeus saada julkisia henkilötietoja ilman, että tietopyyntöä tarvitsee perustella

21.8.2018

METSÄTIETOJÄRJESTELMÄN LUOVUTUKSET NYKYISIN

- Jos luovutetaan maanomistajan nimi- ja yhteystiedot tai henkilötunnus joko yhdessä tai ilman metsävaratietoja
  - Tietopyyntö perusteltava (julkisuuslain 16 § 3 mom.)
- Metsätietojärjestelmän julkiset ympäristötiedot voidaan kuitenkin luovuttaa ilman, että tietopyyntöä tarvitsee perustella

(jatkuu)

21.8.2018

METSÄTIETOJÄRJESTELMÄN LUOVUTUKSET NYKYISIN

- Ympäristötietojen luovutus
  - Ei koske nimi- ja yhteystietoja eikä henkilötunnusta
  - Muistutus tietosuojaan liittyvistä velvoitteista, jos tiedot yhdistetään luonnolliseen henkilöön
- Saatavilla tietoa esimerkiksi:
  - Arvokkaat elinympäristöt
  - Metsätalouden tuet: millaisia töitä rahoitettu
  - Mistä kohteista tehty metsänkäyttöilmoitus

21.8.2018

METSÄTIETOJÄRJESTELMÄN AVOIN METSÄTIETO

- www.metsaan.fi => avoin metsätieto
  - Ei vaadi kirjautumista
  - Kolme luovutustapaa:
    - Karttapalvelut (katselua varten)
    - Paikkatietoaineistot*
    - Rajapinnat*
      - *aineisto ladattavissa omalle tietokoneelle; edellyttää ohjelmistoa tai sovellusta, jotta voi hyödyntää tietoa
  - Muistutetaan tietosuojavelvoitteista

21.8.2018

PAIKKATIETOLAINSÄÄDÄNTÖ

- INSPIRE-direktiivi (direktiivi 2007/2/EY) ja laki kansallisesta paikkatietoinfrastruktuurista (421/2009; jäljempänä INSPIRE-laki)
  - Sääntelyn tarkoituksena on
    - parantaa viranomaisten hallussa olevien paikkatietoaineistojen saatavuutta ja käyttöä
      - luomalla yhtenäinen paikkatietoinfrastruktuuri ja
      - saattamalla sen palvelut yleisesti käytettäväiksi

21.8.2018

PAIKKATIETO

- = tietoa, joka sisältää välittömän tai välillisen viittauksen tiettyyn paikkaan tai maantieteelliseen alueeseen
- Kansallisesta paikkatietoinfrastruktuurista annetun lain soveltamisalaan kuuluvia aineistoja mm.:
  - koordinaatti- ja korkeusjärjestelmät, paikannus-ruudustot, paikannimet, osoitteet, kiinteistöt, liikenneverkot, hydrografia ja suojellut alueet,
  - korkeussijainti, maanpeite, ortokuvat ja geologia,

21.8.2018

PAIKKATIETO: kansallisen lain soveltamisalaan kuuluvat aineistot (jatkuu)

- tilastointiyksiköt, rakennukset, maankäyttö, maatalous- ja vesiviljelylaitokset, väestöjakauma, luonnonriskialueet,
  - ilmakehän tila ja ilmaston maantieteelliset ominaispiirteet,
  - merialueet, eliömaantieteelliset alueet, elinympäristöt ja biotoopit, lajin levinneisyys sekä
  - energiavarat ja mineraalivarat.
- Ks. koko määritelmä lain 3 §

21.8.2018

LAKI KANSALLISESTA PAIKKATIETOSTRUKTUURISTA

- Laki velvoittaa tarjoamaan
  - Katselupalvelut ja
  - Latauspalvelut
- <https://www.paikkatietoikkuna.fi/>

21.8.2018

DIREKTIIVIEN VERTAILUA

- INSPIRE-direktiivin ja direktiivin 2003/4/EY (ympäristötietojen saatavuus) sääntely pitkälti päällekkäistä
  - Ympäristötiedon käsite vaikuttaa laajemmalla kuin INSPIRE-lain soveltamisalan aineistot
  - Direktiivi 2003/4/EY ei sisällä katselu- tai latauspalveluvelvoitetta

21.8.2018

PAIKKATIETOJEN LUOVUTUKSET JA KANSALLINEN LIKKUMAVARA

- Liikkumavaraa antavat/rajoittavat mm.:
  - INSPIRE-direktiivi
  - Direktiivi 2003/4/EY (ympäristötietojen saatavuus) ja sen taustalla oleva Århusin sopimus
  - EU:n yleinen tietosuoja-asetus 86 artikla
    - Mahdollistaa asiakirjajulkisuuden ja henkilötietojen suojan yhteensovittamisen
  - Perustuslain säännökset edellyttävät myös yksityisyyden suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittamista

21.8.2018

PAIKKATIETOJEN LUOVUTUKSET JA KANSALLINEN LIKKUMAVARA

- Henkilötiedon määritelmä tulee EU-lainsäädännöstä eikä sitä pystytä kansallisella lainsäädännöllä selkeyttämään
- Sen sijaan kansallisesti voisi/pitäisi säätää, että julkiset ympäristötiedot olisivat kenen tahansa saatavilla ilman, että tietopyyntöä tarvitsee perustella
  - Suomessa julkisuusperiaate
  - nykyisin ei ole yleissäännöstä, joka takaisi julkisten ympäristötietojen saatavuuden, kun nämä tiedot ovat osa viranomaisen henkilörekisteriä

21.8.2018

PAIKKATIETOJEN LUOVUTUKSET JA KANSALLINEN LIKKUMAVARA

- Olisi tarpeen tehdä esiselvitys asiasta
  - Tarvitaanko mahdollisesti uusia salassapitosäännöksiä ja onko salassapitoon perusteita?
  - Muut selvitettävät asiat
  - Miksi? Ympäristö- ja paikkatietojen hyödyntämistä tulisi edistää; edistäminen ei ole mahdollista, jos säädökset epäselviä

21.8.2018

LISÄTIETOA

- Päivi Korpisaari: Henkilötiedot ja paikkatiedot. Miten tietosuojalainsäädäntö vaikuttaa paikkatietojen julkaisemiseen ja luovuttamiseen (Ympäristöministeriön raportteja 10/2018)
  - Painottuu tietosuojanäkökohtiin
- Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmä:
  - HE 170/2017 vp (ympäristötietodirektiiviin liittyvä muutos)
  - www.metsaan.fi => avoin metsätieto
- www.maanmittauslaitos.fi => kartat ja paikkatieto => paikkatietojen yhteiskäyttö => INSPIRE
- Katleen Janssen: The Availability of Spatial and Environmental Data in the EU. At the Crossroads between Public and Economic Interests

21.8.2018

